

Hodnocení efektu alergenové imunoterapie v rámci léčby respiračních alergií

Jiří Nevrlka

Farmakologický ústav LF MU Brno, Ústav laboratorní medicíny a Klinika nemocí plicních a tuberkulózy FN Brno, UPIRA s. r. o. (Úspěšná péče o imunitu, respiraci a alergie) Brno

Specifická alergenová imunoterapie představuje účinnou metodu léčby respiračních alergií s možností přetrvávání efektu i mnoho let po ukončení terapie. Pro dosažení tohoto dlouhodobého efektu se podává minimálně 3 roky kontinuálně, nebo opakovaně pre/ko-sezonně. Správné a včasné vyhodnocení jejího efektu už po prvním roce či sezoně léčby je klíčové pro identifikaci non-respondérů, optimalizaci péče a minimalizaci zbytečných nákladů. Hodnocením efektu alergenové imunoterapie a jeho standardizací se zabývají doporučení Evropské akademie alergologie a klinické imunologie EAACI z let 2014 a 2023. Mezi klíčové metody patří kombinované skóre příznakové a lékové CSMS, vizuální analogové škály VAS, počítání „dobrých a špatných dnů“ a různé validované dotazníky. V případě astmatu se hodnotí počet a tíže exacerbací, možnost redukce kontrolující léčby a zohledňuje funkční vyšetření plic (spirometrie, FeNO). Provokační a expoziční testy (nazální, konjunktivální, bronchiální) představují velmi dobrý parametr pro hodnocení efektu alergenové imunoterapie, avšak nejsou pro běžnou praxi dostupné. Laboratorní biomarkery jako specifické IgG4 protilátky mají zatím pouze pomocný význam. Nejkomplexnější obraz efektu alergenové imunoterapie v léčbě respiračních alergií poskytuje kombinace klinických skóre, validovaných patientských dotazníků a některých objektivních testů.

Klíčová slova: AIT hodnocení, alergenová imunoterapie, alergická rýma, astma bronchiale.

Evaluation of the effect of allergen immunotherapy for practice

Specific allergen immunotherapy represents an effective treatment modality for respiratory allergies with the potential for sustained effects persisting many years after cessation of therapy. To achieve this long-term benefit, it is administered continuously for a minimum of 3 years or repeatedly in pre/co-seasonal regimens. Proper and early evaluation of its efficacy after the first year or season of treatment is crucial for the identification of non-responders, optimization of care, and minimization of unnecessary costs. The assessment of allergen immunotherapy efficacy and its standardization are addressed in the European Academy of Allergy and Clinical Immunology (EAACI) recommendations from 2014 and 2023. Key methodologies include the Combined Symptom and Medication Score (CSMS), Visual Analog Scales (VAS), counting „good and bad days,“ and various validated questionnaires. In the case of asthma, the evaluation focuses on the number and severity of exacerbations, the possibility of reducing controller therapy, and incorporates pulmonary function testing (spirometry, FeNO). Provocation and exposure tests (nasal, conjunctival, bronchial) represent excellent parameters for assessing allergen immunotherapy efficacy; however, they are not available for routine clinical practice. Laboratory biomarkers such as specific IgG4 antibodies currently have only supportive significance. The most comprehensive assessment of allergen immunotherapy efficacy in treating respiratory allergies is provided by combining clinical scores, validated patient questionnaires, and selected objective tests.

Key words: AIT evaluation, allergen immunotherapy, allergic rhinitis, bronchial asthma.